

Täysistunto

Tiistai 28.11.2017 klo 13.59—17.43

11. Hallituksen esitys eduskunnalle etu- ja sukunimilaiksi ja laiksi rekisteröidystä parisuh- teesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 104/2017 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 13/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päivä-
järjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä pää-
tettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.34 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa puhemies! Uusi nimilaki on askel parempaan. Laissa nopeutetaan ja selkeytetään nimiasioiden käsittelyä, kuten mahdollistetaan nimiha-
kemusten siirtyminen sähköiseen käsittelyyn. Etunimiä voi henkilöllä olla jatkossa kol-
men sijasta neljä. Myös erilaiset kahden sukunimen yhdistelmät mahdollistuvat uudella ta-
valla. Koko perhe voi esimerkiksi ottaa saman kahden sukunimen nimi yhdistelmän.

Esityksellä myös sukupuolten moninaisuuden huomioiminen paranee, joskin on niin,
että sukupuolisidonnaisuuden säilyttäminen on nimien osalta jatkossakin pääsääntö, mutta
nimen vaihtaminen helpottuu.

Toiselle sukupuolelle vakiintunut etunimi voidaan hyväksyä vastakkaiselle sukupuolel-
le ensinnäkin silloin, kun kyseisiä etunimiä on merkitty väestötietojärjestelmään vähintään
viidelle elossa olevalle henkilölle. Tällöin tarvetta vedota muuhun poikkeusperusteeseen
tai esittää muuta selvitystä ei ole, ja tämä helpottaa mahdollisuuksia ottaa käyttöön toiselle
sukupuolelle vakiintunut nimi.

Lain soveltamiskäytäntö muuttuu myös siten, että etunimen sukupuolisidonnaisuudesta
voidaan poiketa myös muusta erityisestä syystä, esimerkiksi silloin, kun henkilö sukupuoli-
identiteettinsä perusteella haluaa toiselle sukupuolelle vakiintuneen nimen. Säännöksen
soveltamista ei ole kytketty sukupuolenvahvistamisprosessiin, vaan sitä voidaan soveltaa
myös muihin sukupuoli-identiteettiin liittyviin tapauksiin. Ratkaisevaa poikkeusperusteen
soveltamisessa on pelkästään hakijan luotettavalla tavalla esittämä oma kokemus sukupuoli-
identiteetistään. Tämä edellyttää nykyistä merkittävästi vähemmän selvitystä henkilön
sukupuoli-identiteetistä. Tämä on erityisen tärkeää transihmisille. Ei tule vaatia sitä, että
henkilö on sukupuolenvaihdosprosessissa, vaan hän voi ottaa sen nimen, minkä hän kokee
omakseen, ja ilmoittaa sen olevan oma identiteettinsä.

Muutos on tärkeä ihmisoikeuksien kannalta. Jokaisella on oikeus omaan nimeen, jonka
kokee itselleen oikeaksi. Jatkossa on keskeistä, että lakia sovelletaan sillä tavalla kuin la-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2017 vp

kivaliokunta on mietinnössänsä tarkoittanut ja kuten myös hallituksen perusteluissa viitataan, ja näin ollen oikeusministeriön tuleekin antaa selkeä ohjeistus tästä maistraatteihin.

Valiokunta on mietinnössään todennut: ”Valiokunta katsoo, että ehdotetut poikkeusperusteet antavat asianmukaiset ja riittävät mahdollisuudet etunimen sukupuolisidonnaisuutta koskevasta pääsäännöstä poikkeamiselle. Ne mahdollistavat muun muassa sen, että henkilön etunimi voi koostua molemmille sukupuolille tai jommallekummalle sukupuolelle vakiintuneesta nimestä, kummallekaan sukupuolelle vakiintumattomasta tai näiden yhdistelmistä. Esimerkiksi intersukupuoliselle lapselle on mahdollista antaa edellä tarkoitettu nimiyhdistelmä, jos se arvioidaan lapsen edun mukaiseksi.”

Lakivaliokunta tarkasteli lapsen etua mietinnössään perusteellisesti. 15 vuotta täyttänyt voi täysin itsenäisesti päättää omasta nimestään, ja 12 vuotta täyttäneen nimeä ei voi muuttaa vastoin hänen kirjallista suostumustaan muutokselle. Alaikäisen nimeä ei myöskään voida muuttaa vastoin 12 vuotta nuoremman lapsen tahtoa, jos hän on niin kehittynyt, että hänen tahtonsa voidaan kiinnittää huomiota. Nimi on tärkeä osa ihmisen identiteettiä, ja myös pieni lapsi ymmärtää nimen merkityksen.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 104/2017 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.